

Dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqdan əməkdaşlığa doğru

Martın 5-də Bakıda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) birgə təşkilatçılığı ilə "Dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqdan əməkdaşlığa doğru" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.



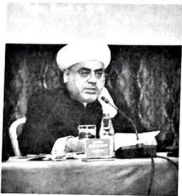
Konfransda ABŞ-ın ölkəmizdə səfərdə olan nümayəndə heyətinin üzvləri, Kabardin-Balkar Respublikasının müftisi, İmam Əbu-Hənifə adına Şimali Qafqaz Universitetinin rektoru, o cümlədən tanınmış dövlət, din və elm xadimləri, dini konfessiya rəhbərləri, dövlət, hökumət və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan DQİDK sədri Mübariz Qurbanlı Azərbaycan-dakı nümunəvi dövlət-din münasibətlərindən danışib. Bildirib ki, Azərbaycanın dövlət-din münasibətlərində uğurlarının səbəbi dinlə bağlı siyasətin lap başdan sağlam, düzgün istiqamətdə qurulmasıdır: "Məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində ölkəmizdə din sahəsində sabitlik əldə edilib, dövlət-din münasibətlərinin beynəlxalq hüquq normaları müstəvisində tənzimlənməsi, dini konfessiyalar arasında dözümlülük mühitinin qorunub-saxlanması və daha yüksək səviyyədə inkişafı istiqamətində böyük işlər görülmüş, dini icmala-

nn və ibadət ocaqlarının fəaliyyəti üçün hüquqi-mənəvi şərait yaradılıb. Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu dövlət-din münasibətləri modeli hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən zamanın tələblərinə uyğun olaraq daha da gücləndirilib və ələ bir səviyyəyə çatdırılıb ki, artıq bu model dünyada nümunə kimi qəbul olunur”.

Dövlət komitəsinin sədri vurğulayıb ki, əgər müstəqilliyimizin ilk illərində ölkəmiz dinlərarası, mədəniyyətlərarası, sivilizasiyalararası dialoqun iştirakçısı idisə, hazırda Azərbaycan dünyada beynəlxalq təhlükəsizliyə ciddi töhd olan dini və etnik zəminli nifaqların qarşısının alınmasında öz əməli fəaliyyəti ilə hərəkətverici qüvvəyə çevrilib.

2016-cı ilin ölkəmizdə “Multikulturalizm İli”, 2017-ci ilin isə “İslam Həmrəyliyi İli” elan edildiyini xatırladan Mübariz Qurbanlı bu addımların dünya xalqları və mədəniyyətləri arasında qarşılıqlı hörmət və anlayış, əməkdaşlıq və dialoqu təşviq edən xoşməramlı çağırış olduğunu qeyd edib, bu istiqamətdə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi ilə birgə yüksək səviyyəli beynəlxalq konfransların təşkil olunduğunu bildirib. Əlavə edib ki, bu cür konfransların davam etdirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı əsasında QMI-nin nəzdində Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzi yaradılıb.



Konfransda çıxış edən QMI-nin sədri Şeyxül-islam Allahşükür Paşazadə deyib ki, Azərbaycanda milli və başqı dərşlərə hər zaman böyük önəm verilib. Ölkəmizdə dini-mənəvi irsə ehtiram, müxtəlif mədəniyyətlərin dialoqu, tolerantlıq önənləri olduqca yüksək səviyyədədir. Milli və dini tolerantlıq dövlət səviyyəsində dəstəklənir. Etnik və dini müxtəliflik ölkəmizin milli sarvati kimi dəyərlandırilir: “Bu, bizim qürur mənbəyimizdir. Təbii ki, burada siyasi iradə böyük önəm daşıyır. Dövlət-din münasibətlərinin əsasını xalqımızın Ümummillii Lideri Heydər Əliyev qoyub və hazırda bu münasibət yüksək səviyyədə davam və inkişaf etdirilir. Prezident İlham Əliyev dünya miqyasında multikulturalizm ideyasının fəal təbliğatçısı, mədəniyyətlərarası əməkdaşlığa dair “Bakı Prosesi”nin müəllifidir. Ölkəmiz artıq mədəniyyətlərarası, dinlərarası dialoqa dair mötəbər beynəlxalq tədbirlərin, o cümlədən Dini Liderlərin Ümumdünya Sammitinin keçirildiyi önəmvi məkana çevrilib”.

QMI sədri qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin qlobal miqyasda dəyər kəsb edən təşəbbüsləri başqıriyyətin ümumi inkişafına, sülh və dinc birgəyaşayış amallarına xidmət edir: “Tolerantlıq önənlərimizin, mədəni-mənəvi irsimizin

təbliğində Heydər Əliyev Fondunun müstəsna xidmətləri var. Ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın yüksək mənəvi dəyərlərə dünya miqyasında dini himayəsi ən yüksək qiymətə layiqdir. Müasir Azərbaycanda dini dəyərlərə ən yüksək ehtiram, dini abidələrə, o cümlədən məscidlərə yanaşı, xristian və yəhudi dini məbədlərinə dövlət səviyyəsində qayğı və himayənin mövcud olduğu nümunəvi məkandır. Azərbaycan müxtəlif sivilizasiyalar arasında tarixən oynadığı mənəvi körpü rolunu bu gün də layiqli şəkildə davam etdirir. Azərbaycanda din-dövlət münasibətlərinin yüksək səviyyəsi bütün bu uğurlarımıza rəvac verən məqamlardandır”.

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə daha sonra vurğulayıb ki, konfessiyalararası anlaşma, dinlərarası dialoq, müxtəlif din xadimlərinin birgə əməkdaşlığı milyonlarla insan üçün ən gözəl öməkdir. Məzhəbdən asılı olmayaraq bölgə müsəlmanlarının tarixi dini mərkəzi olan Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi dinlərarası dialoq sahəsində malik olduğu təcrübəni möhəz bu istiqamətdə davam və inkişaf etdirir. QMI nəzdində yaradılmış Bakı Beynəlxalq Dinlərarası və Sivilizasiyalararası Əməkdaşlıq Mərkəzinin fəaliyyəti möhəz bu məramə xidmət edir. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə Mərkəz arasında əməkdaşlıq öz bəhrəsinə verir. Bu gün bütün problemlərin fəvqündən duran sülhün qorunması məsələsinin həllində, habelə terrorizmin, islamofobiyanın, antisemitizmin, ekstremizmin və radikalizmin qarşısının alınmasında dövlət rəhbərlərinin, ictimai və dini qurumların liderlərinin birgə əməkdaşlığı vacibdir.



ABŞ Etnik Anlaşma Fondunun prezidenti Mark Šnayer konfransdakı çıxışında bildirib ki, Azərbaycan dinlərarası və məzhəblərarası münasibətlərə görə bütün dövlətlərə nümunə ola bilər: “Burada multikulturalizmin ən gözəl forması mövcuddur. Azərbaycanda yüzillər ərzində tolerantlıq, dini dözümlülük formalaşılıb. Azərbaycan Prezidenti bu münasibətlərin qorunub saxlanması üçün bütün səyləri göstərir. Bugünkü konfrans Azərbaycandakı dini konfessiyalarla ABŞ-dakı yəhudi və yevangelist xristian icmaları arasında əlaqələrin qurulması və gələcək əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir”.

Mark Šnayer Azərbaycanın multikultural və tolerantlıq sahəsindəki modelinin dünya ölkələri sırasında qabaqcıl yer tutduğunu vurğulayıb.

Konfransda çıxış edən Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Millətərarası Münasibətlər, Multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Etibar Nəcəfov ölkəmizin dövlət-din münasibətləri sahəsində qazandığı uğurlardan danışıb. Bildirib ki, Azərbaycan dövləti ölkə vətəndaşlarının

dini etiqad azadlığına onların hüquq və azadlıqlarının tərkib hissəsi kimi yaşayır. Azərbaycan vətəndaşlarının dini etiqad azadlığının təmini ölkə qanunvericiliyində əksini tapıb. E.Nəcəfov vurğulayıb ki, Azərbaycanda dövlət-din münasibətlərinin yüksək səviyyədə olmasına nümunə kimi ölkədə milli etiqad azadlığı ilə yanaşı, bütün din və məzhəblərin qanun qarşısında bərabərliyini misal çəkmək olar: "Azərbaycan əhalisinin 96 faizi müsəlmandır. Buna baxmayaraq, dövlət dinlər arasında heç bir ayr-seçkiliyə yol vermir. Dövlət-din münasibətlərinə dair daha bir nailiyyət ondan ibarətdir ki, dövlət dini icmaların hər birinə lazımı kömək, o cümlədən maliyyə dəstəyi göstərir. Son dövrlərdə Bakıda və regionlarda çoxsaylı kilsə və məbədlər, yəhudi sinaqoqları əsaslı təmir edilib".



E.Nəcəfov bildirib ki, Azərbaycanda tolerantlıq mühitinin daha da gücləndirilməsi daim dövlətin nəzarətində saxlanılır. Ölkəmizdə dini azadlığın yüksək səviyyədə təmin edilməsi, bütün dini məzhəblərin qanun qarşısında bərabər olması, dini qurumlara dövlət dəstəyinin göstərilməsi ölkə daxilində dinlərarası münasibətlərin qarşılıqlı hörmət əsasında qurulmasına səbəb olub.



min olunub".

B.Muradova vurğulayıb ki, Azərbaycan insanların etnik mənsubiyyətdən, dini inancından, dünyagörüşündən asılı olmayaraq vətəndaş cəmiyyəti qurulduğuna cəlb olunması və bərabər hüquqlarla təmin olunması istiqamətində müsəlman Şərqində ilk addımı atıb: "Bu, bütün dünyanı, demokratik cəmiyyətləri hədəf götürən insanlığın nailiyyətidir. Bu gün dinlər və dini konfessiyalar arasında, xalqlar və dinlər arasında harmoniya, dialoq və əməkdaşlığa nail olmaq üçün hamının bu dünyaya və tələyimizə cavabdeh olduğuna anlaması lazımdır".

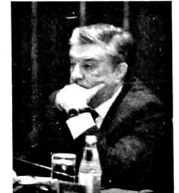
"İqls Vinqs" təşkilatının qurucusu və rəhbəri yepiskop Robert Stöms ölkəmizin dinlərarası əməkdaşlığa verdiyi töhfələr barədə danışıb. O, çıxışında Azərbaycandakı dinlərarası harmoniyanı, tolerantlığı, ölkəmizdə bütün dini bayramların xüsusi təmtəraqla qeyd edilməsini yüksək dəyərləndirib.





"Dini etiqad azadlığı yeganə hüquqlardandır ki, insan hüquqlarını sadələşdirdə birinci yerdə olmalıdır" deyən Milli Məclisin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov qeyd edib ki, bu hüququn pozulması digər hüquqların da pozulmasına səbəb olur. O bildirib ki, Azərbaycanda həm qanunun aliliyi, həm də ənənələrin möhkəmliyi dini münasibətlərin inkişafına xidmət edir: "Dini etiqad azadlığı həm təbii, həm də konstitusiyaya ilə tənzimlənən yeganə hüquqdur. İnsan hüquqları arasında dini etiqad azadlığının xüsusi önəmi var. Çünki istənilən dini etiqad azadlığına qarşı atılan addım insanların digər hüquqlarının pozulmasına gətirib çıxarır. Ölkəmizdə dini etiqad azadlığı yüksək səviyyədə təmin olunub. Əlbəttə, cəmiyyətlərin, ölkələrin dayanıqlı inkişafı üçün dövlət-din münasibətləri çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycanda bu münasibətlər ən yüksək səviyyədə tənzimlənir".

Milli Məclisin deputatı Mixail Zabelin Azərbaycanın çoxmillətli ölkə olduğunu bildirərək, burada müxtəlif din və dillərin nümayəndələrinə qayğı göstərilmədiyini, həssas münasibət bəsləndiyini xüsusi vurğulayıb.



Konfransda çıxış edən Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti akademik İsa Həbibbəyli qeyd edib ki, artıq dünyanın müxtəlif ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda dinlər, mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında dialoq vasitəsilə bəşəriyyəti yeni bir nizama gətirmək, ədalətli cəmiyyət qurmaq fikrinə daha çox istinad edilir: "Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə dialoq mühitinin formalaşması və möhkəmlənməsi istiqamətində aparılan iş Azərbaycanı multikultural və tolerant ölkə modeli səviyyəsinə qaldırıb. Azərbaycanda bütün dinlərin, təriqətlərin nümayəndələri tolerant bir mühitdə, dinc yanaşı fəaliyyət göstərirlər. Bunun sayəsində ölkəmizdə ictimai-siyasi sabitlik hökm sürür".

Komito sədri qeyd edib ki, dinlərarası və sivilizasiyalararası münasibətlərin ayrı-ayrı aspektlərinin, təcrübələrinin və modellərinin belə konfranslar vasitəsilə beynəlxalq müstəvidə daha çox müzakirə olunması və tolerantlığın Azərbaycan modelinin örnək kimi dünya ölkələrinin nümayəndələrinə çatdırılması böyük əhəmiyyət daşıyır.



Milli Məclisin deputatı Yevda Abramov çıxışında qeyd edib ki, bu gün dünyada dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqa böyük ehtiyac var. Azərbaycanda tolerantlıq mühitinin qorunub saxlanması dövlət səviyyəsində həmişə xüsusi diqqət yetirilib. O, konfrans iştirakçıların Azərbaycan həqiqətlərinin, tolerantlıq mühitinin təbliğatçılarına çevriləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Rusiyanın Kabardin-Balkar Respublikasının müftisi Həzrətli Casayev çıxışında Azərbaycandakı nümunəvi dövlət-din münasibətlərindən bəhs edərək bildirib ki, qloballaşma və inteqrasiya proseslərinin geniş vüsət aldığı müasir dünyada islamofobiya, antisemitizm, ksenofobiya halları müşahidə olunur. Terrorizm, separatçılıq, dindən sui-istifadə halları artır. Bu cür hadisələrin yandaşığı bir zamanda Azərbaycanın dünyaya təqdim etdiyi multikulturalizm modelinə və mədəniyyətlərarası dialoqa ciddi ehtiyac var. Azərbaycandakı tolerant mühit təkə bölgədə deyil, bütün beynəlxalq aləmdə yüksək qiymətləndirilir.



Konfransın Braziliyadan, BƏƏ-dən, ABŞ-dan olan iştirakçıları Teofilo Key Hayaşi Marcelino, Benjamin Riçard, Adam Daniel Mesa çıxış edərək ölkəmizdəki multikultural dəyərlərdən, dinlərarası harmoniyadan və bu sahədə əldə olunmuş nailiyyətlərdən bəhs ediblər.

Rus Pravoslav Kilsəsi Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının arxiyepiskopu Aleksandr İşçin, Bakı şəhəri Dağ yəhudiləri dini icmasının sədri Milix Yevdayev, Azərbaycan Respublikasında Katolik Kilsəsinin Apostol Prefekturasının yepiskopu Vladimir Fekete, Avropa yəhudilərinin Bakı dini icmasının sədri Aleksandr Şarovski, Alban-Udi Xristian icmasının rəhbəri Robert Mobil, Gürcü yəhudilərinin Bakı dini icmasının sədri Abiğ Çaruxçev, Bakı şəhəri Yevangelist Məsihi Baptistlərinin "Aqape" dini icmasının pastoru Samir Sadiqov, Xilaskar Yevangelist Lüteranların Bakı dini icmasının sədri Vera Nesterova, Bakı şəhəri "Azərbaycan Bibliya Cəmiyyəti" Xristian dini icmasının rəhbəri Rəsim Xəlilov çıxışlarında Azərbaycanda bütün dini konfessiya nümayəndələrinə yaradılmış bərabər hüquqlu şəraitdən, bu sahəyə göstərilən dövlət qayğısından bəhs ediblər. Onlar Azərbaycanın tolerantlıq və multikulturalizm sahəsindəki təcrübəsinin bütün dünyada təbliğ və təşviq edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıblar.

Sülh, əməkdaşlıq naminə bir araya gələn ölkələr və dinlər arasında ünsiyyət platformasının daha da dərinləşdirilməsi istiqamətində müzakirələrlə başa çatan konfransdan sonra yerli və beynəlxalq mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirilib, jurnalistləri maraqlandıran suallar ətrafı cavablandırılıb.



Konfrans çərçivəsində Azərbaycanın tarixi-dini abidələrinin fotolarından ibarət sərgi təşkil olunub